

Amosil!

Sitter nu på ett internetkafé i staden Homa Bay i västra Kenya. Internetuppkopplingen är rätt snabb fastän detta är en riktig avkrok. Skall i denna Field Report nu försöka summera mina två första veckor härnere.

Är på uppdrag för Rotarys läkarbank och skall tjänstgöra som jeepåkare i sjukvårdsmässig eftersatta byar i sammanlagt sex veckor. Läkarbanken har sammanlagt fem jeep-linjer på tre ställen i västra Kenya. Man har skickat ut läkare och tandläkare sedan 1980-talet och sände ut sin första jeepåkare 1993. Ungefär 150 personer årligen skickas för närvarande ut på uppdrag i deras regi.

Homa Bay ligger ca 50 mil väster om Nairobi i Nyanzaprovinsen vid en vik i Victoriasjön. Staden ligger nästan på ekvatorn och det är därför varmt och fuktigt dygnet runt med temperaturer på 25-35 C i skuggan. Omgivningarna utgörs av sjö och ett böljande grönt odlingslandskap samt kullar och i fjärran berg. Trots bördig jord och bra klimat är Nyanza paradoxalt nog den fattigaste provinsen i Kenya, mycket beroende på dålig infrastruktur, dito dåligt hälsotillstånd hos befolkningen och ineffektivt (van-)styre.

Stan ar centralort i sitt county och medelstor med en hel del regionala myndighetskontor. Nagon saker uppgift om antalet invanare har jag inte lyckats fa fram men har hort allt fran 35 000 till over 100 000. Det ar full kommers dagtid och allehanda fordon skumpar fram pa den gropiga huvudgatan. Nattetid ar det nermorkt och knappt en kaft ute. Som mzungu (vit person) skall man definitivt halla sig inne efter morkrets inbrott. Dagtid ar stan dock fredlig och man kanner sig alltid trygg.

Den enorma Victoriasjon ar Afrikas storsta sjo och nastan lika stor som Belgien och Holland tillsammans. Sjon skanker trakten valsignelse saval som forbannelse. Den ger vatten, bordig jord, fiske och fungerar som transportled men hyser ocksa mangder av saval malariamyggor som bilharzia. Sjon ar grund (medeldjup 40 m, maxdjup 92 m) sa det blir skapliga vagor nar det blaser upp.

Pa Kiswahili betyder "homa" feber. Homa Bay skulle alltsa motsvara ungefär "feberbukten" vilket ar passande med tanke pa att det ar ett av varldens malariatataste omraden och da det ar den farligaste av de fyra malariatyperna som framst grasserar har. Dartill ar det en av Afrikas och dermed jordens hardast HIV-drabbade regioner. De lokala siffrorna jag hort ligger pa allt mellan 30-60% smittade. De 6% som anges som nationell prevalens av HIV for Kenya (i mitt hafte Lander i fickformat) satter folk harifran inte sa mkt tilltro till.

Borjade mina forberedelser infor detta aventyr langt fore avresan vilket var bra inte minst som det var en del pappersexercis och ganska manga dokument att ga igenom. Var dessutom ledig veckan fore jag akte vilket visade sig behovas. Reste pa ngn sorts specialbiljett som medgav generosa $23+23=46$ kg bagage + handbagage men trots att jag inte direkt raknade grammen blev min totala bagagevikt inte mer an 27 kg varav 9 kg utgjorde en lada med av min svenska arbetsgivare donerad

sjukvardsmateriel. Aven bland "mina" 18 kg fanns det ett par kg doktorsgrejer, sa kanske har jag efter de senaste arens flitiga resande lart mig packa rationellt.

Flog fran ARN via Amsterdam till Nairobi dar jag loste turistvisum (50 USD) och dar tullarna blev mycket intresserade av min lilla kartong. Forst ville de ha tullavgift pa 5 000 KES (ca 400 kr) men sedan jag spelat ut hela mitt register med smicker, spela dum och hota kasta rubbet i narmaste papperskorg, samtidigt som jag viftade med ett intyg Lakarbanken forsett mig med, klarade jag mig igenom, dock forst sedan tullaren tillkallat en overordnad tjansteman. Som tur var hade jag gott om tid. Motte ocksa helt kort i Nairobi Lakarbankens kenyanske chef Mr Mugweru. Flighten till Kisumu tog bara 35 min och inflygningen over Victoriasjon var cool. Mottes av lokale koordinatorn Mr Muruka som efter bankomatuttag, proviantering och inkop av lokalt SIM-kort i Kisumu, korde mig till Homa Bay, ca 2 h pa bra vag (utom sista biten dar vagbygge pagick). Dorr till dorr fran Valhall till lakarvillan i Homa Bay tog det ca 19 h varav knappt 10 h i luften.

Vi bor bara nagra hundratal meter fran Homa Bays centrum pa ett inhagnat och dygnetruntbevakat område i en villa med 4 RoK och tva badrum. Standarden ar helt ok och vi har en husa, Josephine, som baddar, diskar, tvattar och stadar med mera (det ar inte utan att man kanner sig lite kolonial, hehe). Hon kan laga mat ocksa men den biten har jag valt att skota sjalv. I mitt rum finns en bred och skon sang med myggnat samt lasbara skap och lador. Enda smolket med bostaden ar att det ar lite daligt drag i frysacket (kylen dock ok) och att en hel del mygg pa nagot satt lyckas leta sig in kvallstid. Det lar ocksa finnas svart mamba och andra ormar i trakten sa jag har efter tips fran lokisarna hallt kerosene (en petroleumprodukt) runt om stugknutarna vilken tydligen haller ormarna borta.

Egentligen skulle vi vara tva jeeplakare har, men min rotekamrat Magnus (som jag larde kanna under min globalmedicinska tjanstgoring i Dar es Salaam, Tanzania, 2008, dar ocksa var ide att jobba som jeeplakare tillsammans foddes), fick skjuta upp sin avresa av familjeskal. Mina forsta tva veckor har jag darfor istallet haft sallskap av sjukskoterskan Jacinta som kamperat med mig i lakarvillan eftersom hon egentligen bor langt borta (Kisumu) och gatt in som ersattare for min svenske kollega. Det har varit trevligt att ha middagssallskap och nagon att spraka med. Var sista kvall tillsammans bjod hon dessutom pa den regionala specialiteten ugali med tillbehor.

Enligt den ursprungliga planeringen skulle jag jobba på jeeplinje 1 (byarna Otange, Unga, Koguta, Ndere och Dunga) vilket jag gjorde första veckan. I min kollegas utevaro gick jag andra (denna) veckan in på jeeplinje 2 (byarna Sikwadhi, Odienea, Nyambare, Lwanda och Nyawawa). Snittade första veckan 30 pat och andra 25 pat på 4-6 h med spridning 17-39 pat per dag. Detta att jämföra med de kanske 8-18 pat jag såg en vanlig attatimmarsdag på min gamla vårdcentral. Har haft patienter i aldrarna 2 månader till 81 år, mer kvinnor/flickor (60-70%) än män/pojkar, och framför allt barn och ungdomar oavsett kön.

Med mig ut har jag en erfaren sjukskoterska, en counselor (rådgivare i HIV-, kost- och hygienfrågor) och en chaufför som också delar de mediciner jag ordinerat och gör enklare omlagningar. På linje 1 heter mina medarbetare Phyllis, Janet och Yusuf och på linje 2 Grace, Merab och Paul. Medarbetarna synes mig hittills duktiga och jag upplever vara team som effektiva, inte bara med afrikanska mat mat.

En märklig iakttagelse jag redan gjort är att alla patienter har verkar heta Otieno, Okoth, Ochieng eller Odhiambo i efternamn. Ungefär som alla patienter hette Kucukgol på Jordbro VC, på den tiden jag jobbade där (förutom en krympande stackars skara med svenska namn).

Hittills tycker jag att jag klarat mig bättre än väntat på mina svenska kunskaper. Med dessa i ryggen och boostade med den lokala sjukskoterskans tips och de kompendier jag fått med mig klarar jag i princip alla fall. Jag pluggar också en del tropikmedicin kvällstid eftersom det inte finns så mycket annat att göra och huset är fullt av spännande medicinsk litteratur. Egentligen skall man gå dubbelt någon dag med den läkare man avlöser men då jag kom ner just efter juluppehållet fanns det ingen direkt före mig. En del svenska läkare som jobbar så har passerat också på att gå en kurs i tropikmedicin hemma i Sverige inför sitt uppdrag. Kanske gör även jag det framöver. Oavsett vilket så kan jag nog med säkerhet säga att jag redan på

den korta tid jag varit har nere gjort fler enskilt livraddande insatser an jag gjort under drygt 11 ar som lakare i Sverige.

Denna faltrapport haller pa att bli for lang allaredan marker jag. Berattar darfor mer om sjalva sjukvardsarbetet i byarna nasta gang.

Pa min lediga tid har jag bl a besokt nunnan Caroline som driver ett barnhem for foraldralosa. Hon ar trevlig, generos (bjod bl a pa den lokala specialiteten tilapiafisk m m till lunch) och val insatt i det lokala skvallret. Hennes sota och valuppfostrade barn visade ocksa upp en liten inovad show for mig. Aven umgatts en del med nunnans kompis Jacinta (inte sjukskoterskan) med familj som driver lokala kvinnogrupper med mera. Har ocksa bestigit landmarket Asego Hill, en ca 200 m hog sockertoppskulle i stans utkant, och den nagot mindre kullen Makongeni Hill, bagge med fin utsikt over sjon och den omkringliggande landsbygden. Besokte forra helgen aven den fullsatta gudstjansten i den katolska kyrkan. Det bjods pa rytmisk sang och dans, tjatter och tjut. Ett spektakel utan dess like och klart severt. Har hartill dinerat nagra ganger med ett svenskt par pa tillfalligt besok vilket jag traffade pa flyget ner. Har givetvis ocksa knallat runt en del pa stan samt gatt igenom doctor's box och vart mobila apotek sa jag nu kan det pa mina fem (tio) fingrar.

Utnyttjar dessutom min fritid har bl a till lopning som faktiskt tar ratt bra pa kroppen pga varmen, hojden over havet (Victoriasjon ligger pa ca 1 100 m o h) och den kuperade naturen. Som vanligt utomlands laggar jag upp rundorna sa att jag samtidigt rekar trakten och lar mig hitta.

Naval, det var allt for denna gang. Nu skall jag hem och softa lite. Imorgon skall dr Magnus till sist och om allt gar val ansluta. Det ser jag fram emot.

Kenya yetu, nchi ya kupendeza!

The road goes on forever and the party never ends ...

Bgt - i Homa Bay, Kenya